

Förbandsbesöksrapport Norra militärregionen MRN

24 oktober 2023

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem före detta värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntrar vi även andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Den utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Därefter kommer rapporten att delges berörd LMA via Pliktrådet, samt relevanta funktioner inom Försvarsmakten. Rapporten publiceras även på www.pliktradet.se samt delges media, riksdagen och Regeringskansliet. Rapporten reflekterar Pliktrådets syn på verksamheten.

Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Pliktrådets besökare:

Sigge Lagerqvist

Annie Hugosson

Information om förbandet

De värnpliktiga utbildas mot Lapplandsjägargruppen (LJG) vilket är beläget i Kiruna. De värnpliktiga utbildas på Kalixfors skjutfältet som ligger ca 15 minuters bilfärd från Kiruna. Samtliga värnpliktiga utbildas inom ramen för skyttetjänst såsom förare, skyttegruppchef, skarpskytt med mera. Utbildningsplatsen är liten med kapacitet för 64 värnpliktiga, där begränsningen främst ligger i antal sängplatser.

Sammanfattning av rapporten

Pliktrådets huvudsakliga erfarenheter från besöket som har kommunicerats till Norra militärregionen. Pliktrådet önskar att förbandet,

- Fortsätter att arbeta utifrån de förutsättningar som finns kring bristen på meningsfull fritid för de värnpliktiga.
- Fortsätter främja den goda jargongen som finns på förbandet. Mellan värnpliktig och värnpliktig, samt värnpliktig och befäl.
- Fortsätter med att ge utbildningsadjutantens utrymme att fortsatt boka bra och smidiga resor år de värnpliktiga.
- Fortsätter med befälens medvetenhet om belastningstrappan och anpassning utifrån det kalla klimatet.
- Förbättrar planeringen av de förtroendevaldas utbildning. Detta då de inte har haft utbildning i rollen sedan inryck för tre respektive fem månader sedan.

Arbetsmiljö och säkerhet

På finns det inga brister på denna punkt. Som nämnt under punkten meningsfull fritid får de värnpliktiga tillgång till fordon för att kunna åka in till Kiruna på sin fritid. Då några av gruppcheferna har fått förarbevis är det de som framför fordonen, däremot har de inte haft utbildning i halkbana vilket gör att de värnpliktiga inte får använda fordonen nu när det är försämrat vägunderlag ute. De värnpliktiga lyfter även att anpassningen utifrån tjänsten är bra på förbandet. Hanteringen av belastningstrappan som vidare nämns under punkten fysisk belastning fungerar bra. Men även anpassningen efter det tuffa klimatet de genomför sin verksamhet i. Är det extremt väder genomför man inte "onödig" verksamhet såsom patrullerande poster i fält, då det kan leda till köldskador.

Försvarshälsan

På förbandet har det endast funnits en sjuksköterska som haft tid för drop-in under vissa dagar. Något som de värnpliktiga och förbandet inte tyckt var hållbart. Under besök var försvarshälsan i en överlämningsperiod och vi fick träffa den nya sjukskötaren som skall finnas på förbandet samtliga dagar. Personen i fråga kommer att tillträda 1: a november och utgöra ett större stöd för de värnpliktiga under resterade del av deras grundutbildning.

Fysisk belastning

På förbandet arbetar man med fysisk belastning på ett bra sätt enligt Pliktrådet. Befälen menar att det är av extra vikt att de arbetar med detta då de värnpliktiga utbildas i ett tufft klimat. De värnpliktiga får inte ut några kroppsskydd då det skulle vara en säkerhetsrisk vid kallt väder. Förbandet berättar även att man gör avvägningar inför marschpass vilka typer att skor varje enskild värnpliktig skall bära. De värnpliktiga kan inte ha idrottsskor en längre tid då det är för kallt. Men samtidigt väger man in belastningen av att marschera i kängor på mjukt underlag. På förbandet har man haft tre värnpliktiga som tvingats avbryta sin utbildning på grund av fysiska skador.

Psykisk hälsa

På förbandet har man hitintills inte haft någon avbruten utbildning på grund av psykisk ohälsa. På lägret finns ingen värnpliktskonsulent, de värnpliktiga har istället tillgång till de värnpliktskonsulenterna förlagda på I 19 i Boden. Behöver de värnpliktiga tala med en av konsulenterna genomförs detta över telefon. Om behov finns får de värnpliktiga åka tåg i tre timmar till Boden för att tala med en av konsulenterna. Detta år har förbandet inte haft behov av att fysiskt samtal med en värnpliktskonsulent. När Pliktrådet talade med de förtroendevalda om detta sa dem att dem inte ser detta som ett problem just nu då dem anser att de får det stödet de behöver. Dels värnpliktskonsulterna över telefon, och dels från kamrater och befäl. Förbandet lyfte till Pliktrådet att de inte vill ha det såhär och att de länge har kollat på andra alternativ som att exempelvis hyra in en psykolog från Kiruna för att lösa problemet. Pliktrådet tar med sig detta som en uppföljningspunkt till nästa besök.

Attityder och jargong

Attityden på förbandet är enligt de förtroendevalda och Pliktrådet god. De förtroendevalda nämnde att det uppstod lite friktion i början av utbildningen, detta löstes mellan de värnpliktiga. Befälen beskriver förbandet som en familj. Då de är så pass få, långt bort från andra förband och bristen på meningsfull fritid gör att de värnpliktiga kommer varandra väldigt nära. Jargongen som upplevs hos vissa som hård men att de värnpliktiga tycker om det. De förtroendevalda berättar för Pliktrådet att i majoriteten av fallen handlar de om en skämtsam lokalpatriotism där man skämtar om vart i landet folk kommer ifrån. I de fall där det gått över gränsen med kommentarer har de värnpliktiga sagt ifrån på plutonens timme och befälen tagit åt sig. Överlag menar Pliktrådet att det inte finns problem med attityd och jargong på förbandet och uppmanar de värnpliktiga att fortsätta säga till om de får ta emot kommentarer från befäl.

Avbruten utbildning

På förbandet har man haft tre fall av avbruten utbildning. Samtliga på grund av fysiska besvär.

Boendemiljö och vistelseutrymmen

På Kalixfors läger har man plats för 64 värnpliktiga. De värnpliktiga bor i logement men som kan benämnas som stugor. De som är uppdelade i åtta rum var där varje värnpliktig sover själv i ett rum. Stugorna är inte toppmoderna men det framkom inte några problem med dem. I varje stuga finns det två mindre vardagsrum med TV, några sällskapsspel samt bord och stolar. Dock är det så pass litet och undermåligt att det inte går att benämna som dagrum. På förbandet har den ett Wi-Fi som huserar i olika stugor beroende på vem som vill använda det. Detta beror på att beroende vilken mobiloperatör man har är teckningen varierande, där vissa inte har någon teckning alls.

På förbandet finns inget dagrum. Förbandet hade planer på att göra om ett rum i det nybyggda förrådet till ett dagrum men fick avslag då det inte är MRN som förvaltar lägret. I matsalen delar de värnpliktiga och befälen matsal, vilken varken Pliktrådet eller de värnpliktiga tyckte var ett problem. Då det inte finns duschar i logementen har man ett så kallat hygienhus där de värnpliktiga duschar och har tillgång till bastu. Det största problemet under denna punkt är sjukförläggningen på förbandet. Till grund av att man har begränsat med sängplatser har man en husvagn utan vatten och el där de värnpliktiga har sin sjukförläggning. Pliktrådets uppmaning till förbandet är att ta tag i detta och se över vilka lösningar som finns med tanke på att vädret kommer bli mer och mer extremt framöver. Ett förslag som Pliktrådet lyfte till MRN var att omplacera värnpliktiga i deras stugor, detta eftersom de har haft 3 avrustningar.

Materiel och personlig utrustning

På förbandet finns det inga större problem, samtliga värnpliktiga har fått ut den materiel de ska ha. De gruppchefer som ryckte in tidigare har fått ut skyddsglasögon 07 medan soldaterna har skyddsglasögon 08. Vilket också är det största problemet. Under besöket nämnde Pliktrådet till förbandsledningen att se över hur vidare FörSA i Boden har fått in de nya skyddsglasögon. Detta då Boden är det förråd som förbandet får sin materiel ifrån. Veckan efter besöket ska de värnpliktiga få hämta ut mer vinterutrustning såsom jörnkänga, tjockare lovikavantar samt tjockare tröja-90. Då förbandet inte använder sig av kroppsskydd har de inte upplevt några problem kopplat till detta.

Medinflytande

Då man på förbandet är så pass få värnpliktiga har man inga kompani- och förbandsnämnder. Chefen för GU-kompaniet tar del av protokoll från plutonens timme. Skulle de värnpliktiga vilja förmedla något till kompanichefen kan han medverka i slutet av plutonens timme. De värnpliktiga genomför plutonens timme varann veckan, dagen innan de åker hem. Då de kvinnliga värnpliktiga på förbandet är få har man valt ett annat upplägg på NVK-möten. Man har slutna möten innan eller efter plutonens timme utan några befäl, något de värnpliktiga uppskattar. De värnpliktiga har möjligheten till att ett befäl sitter med vid möten om så krävs. Det stora problemet på förbandet är utbildningen av de förtroendevalda, då det inte har någon utbildning i sin roll mer än ett informationsblad. Trots att de snart genomfört hälften av sin grundutbildning. Förbandet förklarar detta genom att dem inte har haft en LMA på plats som kunnat stötta i utbildningen av de förtroendevalda samt att man kommer att medverka på Bodens utbildning vecka 346. Under besöket fick Pliktrådet inte träffa LMA då hon var på utbildning på annan ort. Då inga större incidenter har uppkommit på förbandet har man inte haft lika stort behov av de förtroendevalda men Pliktrådet framförde sin oro kring bristen på utbildning från förbandet. Pliktrådet lade fram förslag på hur man på ett enklare sätt kan lösa detta inför nästa värnpliktskull. Exempelvis genom utbildning digitalt.

Information och mönstring

Under Pliktrådets besök förra året uppmärksammades förbandets missnöje med Plikt- och Prövningsverkets inskrivningar. Problemet bottnade i att de värnpliktiga var i helt olika stadier i sin fysiska förmåga och således kunde inte förbandet utbilda på det sättet de skulle önska. Detta är något som de inte har sett i år och tror att det beror på att självskattningen på konditionstestet som genomfördes under pandemin har tagits bort. I övrigt fanns det inga problem som uppmärksammades.

Meningsfull fritid

Denna punkt är den som är den mest problematiska på förbandet. Då förbindelsen till annan ort är så pass dålig samt att det inte finns något soldathem behöver de värnpliktiga och befälen vara kreativa för att lösa den meningsfulla fritiden. Vilket de är. På lägret finns en bastu som de värnpliktiga använder flitigt då det är en av få aktiviteter som finns. De värnpliktiga på MRN har ett tidigare intryck än på andra förband då man vill säkerställa att man kan utbilda på barmark. Detta leder till att några av gruppcheferna inte har tagit studenten dagen de skall rycka in. Det förbandet gör då är att de utbildar de som har kommit till lägret på personbil, som de sedan kan använda för att transportera sig in till Kiruna. Tidigare år har även förbandet haft skoterutbildning för de värnpliktiga, något som inte gick att lösa i år. Därför har förbandet istället valt att erbjuda böcker och utbildning mot jägarexamen. Efter övningsserien har befälen även planerat in mer roligare aktivitet med de värnpliktiga såsom fjällmarsch med mera. Även om detta är det största problemet på förbandet vill Pliktrådet vara tydliga med att det inte är de värnpliktiga eller förbandet som ligger till grund för problemet, utan förbandets geografiska position samt förbandet status i Försvarsmakten.

Resor

Under denna punkt uppmärksammade Pliktrådet inga större problem. Även om förbandet ligger väldigt långt ifrån de värnpliktigas hemorter, upplever inte de värnpliktiga resor som ett problem. Adjutanten på förbandet är väldigt driven och lägger mycket fokus på att boka bra resor till de värnpliktiga, citat från adjutanten: *Jag bokar bara resor som jag själv hade varit nöjd med.* De flesta värnpliktiga reser med flyg och tåg från Kiruna. Vid hemresa bokar förbandet buss som stannar vid flygplatsen samt tågstationen för att göra hemresan mer bekväm. Det största problemet som förbandet menar är under turistperioderna i Kiruna då många tåg men framförallt flyg är uppbokade.

Soldathem

På förbandet finns inget soldathem. Pliktrådet lyfte under besöket att förbandet bör se över hur vidare soldathemmet i Arvidsjaur kan understödja MRN. Detta är även lyft till soldathemsförbundets styrelse.

Meningsfull utbildning

Under besöket uppmärksammades inga problem på förbandet.

Avslutning

Plikträdet avser att följa upp de förbättringspunkter som nämns i rapporten under nästa besök. Vi vill tacka Norra militärregionen för ett bra besök och bra dialog. Plikträdet vill även räcka ett stort tack till de förtroendevalda för ett bra och givande möte, samt det varma mottagandet av de värnpliktiga under övernattningen på förbandet!

Sigge Lagerqvist
Vice ordförande, förbandsansvarig Norra militärregionen
070-848 59 91
sigge.lagerqvist@pliktradet.se